

CUBELLES I LA DÈCADA PRODIGIOSA (1961-1970)

RESUM HISTÒRIC

JOAN VIDAL
Grup d'Estudis Cubellencs
Amics del Castell

PRESENTACIÓ

Vagi per endavant, com a aclariment, que una dècada comença en anys acabat en 1 i finalitza al següent any acabat en zero, de la mateixa manera que quan comptem 10 objectes no ho fem del zero al nou sinó de l'u al deu. No hi ha un any zero, l'any 1 aC precedeix l'any 1 dC. Per tant, doncs, la dècada dels seixanta, coneguda com a dècada prodigiosa, va de 1961 a 1970.

Dit això, si hem decidit tractar-la en aquest treball és perquè va esdevenir una de les més transcendents del segle XX a nivell mundial i local. Un període de gran importància en el desenvolupament i transformació de Cubelles, en consonància amb la que va experimentar Catalunya, al mateix temps que al món passaren no solament alguns dels principals esdeveniments del segle sinó també canvis profunds en la societat occidental.

En l'àmbit internacional, els seixanta són l'època de la Guerra Freda i la carrera espacial, amb l'arribada de l'home a la Lluna; els del Maig del 68 i la Primavera de Praga; els dels assassinats dels germans Kennedy, Martin Luther King i el Che Guevara; els de la guerra del Vietnam i la dels Sis Dies, i, en fi, són els anys dels Beatles i del moviment *hippy*. És una època plena de transformacions, d'esperances, d'adversitats i innovacions, amb fets com l'alliberament femení o la lluita contra la discriminació racial, anys revolucionaris també en l'àmbit de la música i la moda.

A Catalunya hi hagué un gran desvetllament polític, sindical i cultural i en el conjunt de l'Estat espanyol es produeix, arran del Pla d'estabilització de 1959, la recuperació econòmica, una millora en el nivell de vida i el fenomen del turisme de masses. Però també són anys de protestes generals, sobretot per part d'obres i estudiants, especialment a Catalunya i al País Basc. La població catalana assolí un gran creixement demogràfic amb l'arribada de la immigració

provinent del sud de la Península. Entre 1961 i 1970 van arribar a Catalunya 720.480 immigrants (742.813 segons Borja de Riquer) mentre que el nombre d'habitants va passar de 3.025.779 el 1960 a 5.122.567 el 1970. És clar que el creixement urbanístic desmesurat i el *boom* turístic tingué la contrapartida de malmetre molts indrets i perjudicar l'equilibri ecològic.

I pel que fa a Cubelles, moltes de les coses que van passar al món i a Catalunya hi van tenir repercussió, naturalment. Fins al 1960, el nombre d'habitants no havia experimentat massa alteracions. A començament de la dècada la principal activitat del poble seguia sent l'agricultura i també hi havia algunes petites indústries (Manufacturas Aviñó S.A., Prefabricados Pino, Les Salines i Cubelles Industrial, coneguda com "la fàbrica de brom") però eren molts els cubellencs que treballaven en importants indústries de Vilanova i la Geltrú, sobretot la Pirelli.

Per Cubelles la dècada dels seixanta significa el punt de partida de l'expansió urbanística, en contrapunt amb la reculada de la pagesia. El

turisme i la facilitat de desplaçament des de la capital catalana provoca l'aparició de la segona residència i, amb ella, la proliferació de les urbanitzacions. Es dispara el sector de la construcció i augmenten espectacularment els establiments comercials, creant-se amplis llocs de treball. En paral·lel, es produeix el fet migratori, la qual cosa comporta un gran increment de la població, passant dels 878 habitants censats el 1960 als 1.548 de 1970 (el 76,3 % d'augment). I, com passa arreu del país, sobretot a les zones costaneres, el turisme i els nous corrents culturals que es produeixen al món generen una notable influència en la població, sobretot en el jovent, la qual cosa es tradueix en nous hàbits de vida.

En les pàgines que segueixen a continuació parlem, any per any, sobretot de Cubelles, tant en termes generals com de fets que han quedat en la memòria col·lectiva. Però també oferim unes pinzellades d'alguns dels grans episodis que, per a bé o per a mal, van passar a Catalunya i a la resta del món durant la dècada prodigiosa.

ANY 1961

**Expansió a la zona marítima. Primer curs de les noves escoles.
Altar de la Mare de Déu de Montserrat. Els Setze Jutges.
La final de Berna. Bahía de Cochinos. Iuri Gagarin**

L'any 1961 marca el principi de l'onada immigratòria que es produirà al llarg de la dècada i també el de l'increment del turisme. Això provocà, inevitablement, l'expansió urbanística del municipi, la qual ja s'havia iniciat tímidament anys enrere al voltant del passeig de Bardají, on de mica en mica s'hi anaven edificant xalets. La guerra i les penúries de la postguerra van retardar el desenvolupament d'aquesta zona. A finals dels anys cinquanta s'havia impulsat un pla parcial d'urbanització de la zona marítima, un projecte que contemplava el sector limitat per la línia del ferrocarril i el mar, per un cantó, i el riu Foix i el torrent de Santa Maria, per l'altre. L'eix principal de la urbanització estava format per l'avinguda del Mediterrani, que enllaçava amb el passeig de Bardají fins a arribar a la platja. La urbanització es va efectuar pel sistema de cooperació, amb una associació de propietaris constituïda el 21 d'agost de 1960, alguns dels quals havien adquirit terreny rústec als pagesos intuïnt les possibilitats de negoci que comportaria aquella urbanització. I així, el 1961, amb Josep Maria Batet a l'alcaldia, van començar les obres d'aquell vial que passaria a rebre el nom d'avinguda del Mediterrani.

L'arribada de turistes estrangers, per altra banda, requeria d'infraestructures hoteleres i de locals d'esbarjo. En aquest sentit, l'any 1957 es posà en marxa el que seria conegut com "l'hotel dels suïssos", al carrer de Mn. Jacint Verdaguer. I l'any 1961 es va inaugurar un establiment que ràpidament va assolir un gran èxit de clientela: l'Hostal del Foix. Era propietat de l'alcalde Batet i aquell primer any va ser gestionat per Joan Freixas Catllà, però a partir de 1962 passà a mans de Josep Pons Ventura i la seva família, la qual segueix al capdavant de l'establiment. L'esperit emprenedor de Batet va tenir una altra mostra destacada aquell 1961, ja que va estrenar la primera benziner de Cubelles.

A nivell consistorial, el 3 de febrer de 1961 va tenir lloc la primera remodelació del cartipàs municipal de l'etapa Batet com a alcalde (havia accedit al càrrec uns mesos abans, el 26 d'octubre de 1960 arran de la mort de Joan Albet Aviñó). Joan Roig, Joan Carbó i Josep Alba van acabar la seva etapa a l'ajuntament una vegada transcorreguts els normatius sis anys d'exercici i van ser reemplaçats per Pere Fuster Marcé, Josep Lleó Aviñó i Salvador Estalella Montaner. Aquest darrer va ser designat regidor síndic i dipositari de fons. Els altres

regidors eren Josep Fontanals Montaner (tinent d'alcalde) i Víctor Marcillas Rovirosa.

Una de les actuacions més destacades que es proposà aquell consistori va ser la instal·lació de la xarxa de clavegueram del nucli antic, en bona part finançades per contribucions especials dels veïns. La primera fase comprenia la part alta del passeig de Bardají i els carrers de la Pau i de Joan Pedro i Roig. També es realitzà la pavimentació del passeig de Bardají. En un altre aspecte, l'ajuntament instà els veïns a emblanquinar les façanes de les cases a fi efecte d'embellir el poble. Pel que fa a l'Ensenyament, el curs 1960-61 va ser el primer que va tenir lloc a les noves escoles situades a sota el castell, a l'actual carrer de Joan Roig i Piera, on ara hi ha el Centre Social del mateix nom. Foren inaugurades el setembre de 1960 i estaven separades per sexes, com era habitual aleshores. La classe dels nens, amb Josep Martín Juanola de mestre, estava situada a la zona est, a tocar del sindicat, i la de les nenes, que tenien de mestra Anna Servent Sullà, es trobava al cantó contrari. Entremig hi havia els respectius lavabos mentre que el pati, comú a les dues aules, donava a la carretera. En els textos escolars es continuava fent apologia del règim franquista. Els anys seixanta s'enceten amb un element que a Catalunya s'havia estrenat el 1959 i que canviarà radicalment els hàbits de la gent: la televisió. A Cubelles, a començament de la dècada, només en disposaven dues o tres famílies i els dos cafès, l'Armengol i L'Aliança. Un altre fet remarcable de 1961 al poble és la inauguració de l'altar de la Mare de Déu de Montserrat, a l'església parroquial de Santa Maria, precisament en la diada de la patrona de Catalunya, el 27 d'abril. El decorat el va realitzar el pintor Joan Montcada.

Una vista del que actualment és l'avinguda del Mediterrani, l'any 1961 (AAP).

Una imatge de les noves escoles (Arxiu Josep M. Gromaches).

A nivell de Catalunya, d'aquell 1961 es pot destacar la creació d'Els Setze Jutges, grup de cantants catalans que sorgí amb l'objectiu de normalitzar l'ús del català en la música moderna. Va ser fundat per Miquel Porter, Remei Margarit i Josep Maria Espinàs.

El 1961 també és l'any de la fundació d'Òmnium Cultural i de Banca Catalana i el de l'inici de la publicació, el desembre, de *Cavall Fort*, la revista creada per estimular la lectura en català a nens i joves. Un fet trist va ser la derrota del Barça a la final de la Copa d'Europa de Berna (3-2) davant del Benfica. És un dels episodis més traumàtics en la història del club, no solament per la immerescuda desfeta, sinó perquè va representar també la fi del gran equip dels Kubala, Ramallets (els dos es van retirar) i Suárez (traspasat a l'Inter de Milà) i perquè va

El Barça que disputà la final de Berna. D'esquerra a dreta, Ramallets, Gràcia, Garay, Foncho, Suárez, Gensana, Vergés, Kubala, Czjbor, Koecis i Evaristo.

marcar el principi d'una llarga etapa de sequera pel que fa a títols.

A nivell mundial sobresurt el que es va anomenar Invasió de Bahía de Cochinos, l'intent frustrat d'invasió de l'illa de Cuba per part d'un grup d'exiliats cubans armats, el mes d'abril, amb l'objectiu d'enderrocar el govern cubà de Fidel Castro.

L'operació comptava amb el suport dels Estats Units. El 1961 també ha passat a la història per la construcció del mur de Berlín. Separava la capital alemanya en dos sectors i va esdevenir el principal símbol de la Guerra Freda i de la divisió d'Alemanya. Cal remarcar, també, el primer vol tripulat a l'espai, protagonitzat pel soviètic Iuri Gagarin, el primer ésser humà a viatjar a l'espai exterior, quan la nau espacial *Vostok*, amb ell a bord, va completar una òrbita de la Terra el 12 d'abril de 1961. I, en fi, també és l'any en què John Fitzgerald Kennedy arriba

a la presidència dels Estats Units. A títol de curiositat, cal dir que el nou i carismàtic mandatari va convidar Pau Casals, dintre del mateix 1961, a fer un concert a la Casa Blanca.

Partit de Festa Major de 1961. Drets, Salvador Fonoll, X, Joan Imbernon, Ramon Marco, Joan Morgades, Pedro Cuenca, Paco Mateo, Josep Xic Albet i Josep M. Mercader. Ajupits: Salvador Casas, Pere Gelabert, Lluís Pineda, Josep M. Bau i Juan Antonio Mateo (Foto: cedida per Joan Imbernon).

Asfaltat de la Rambla, l'any 1961 (Arxiu Josep M. Gromaches).

ANY 1962

**Augment turístic. El barri de la Creu. Primer càmping.
Nou altar major. Inundacions del Vallès. La gran nevada.
Concili Vaticà II. Crisi dels míssils. Independència d'Algèria**

L'augment de població motivada per l'arribada de persones provinents del sud de la Península va provocar el creixement de Cubelles cap a la part de muntanya. El mes de març es va redactar el pla parcial de l'anomenat "Polígon La Creu o Mont Calvari". Va ser obra de l'arquitecte municipal Josep Maria Miró Guibernau. Els promotors de la urbanització van ser Jaume Riba Vidal i Soledat Vidal Escofet, vídua de Vidal, propietaris vilanovins, mentre que els altres propietaris afectats eren la família Travé i Joan Fontanals Lleó. A diferència de les altres actuacions urbanístiques que s'anaven promovent, el barri de la Creu constituïa el creixement urbà més vinculat al centre històric, era l'expansió natural del poble, raó per la qual es convertiria gairebé en la seva totalitat en residència permanent. En el cantó oposat, a la zona de mar, durant la festa major es va inaugurar l'enllumenat de l'avinguda del Mediterrani.

La incidència del turisme va originar la instal·lació del primer càmping del municipi, amb el nom de Paradiso, al costat de la desembocadura del riu Foix. L'empresa Zigreco S.A. va arrendar aquell terreny a l'ajuntament

per un període de 20 anys.

La demanda que des del moment de la seva arribada va fer el Dr. Darius Huguet a l'ajuntament va tenir efecte el 30 de març d'aquell any, quan l'arquitecte municipal Josep Maria Miró va fer la recepció de les obres de la Clínica Rural, que s'havien iniciat un any abans. Tot i que l'edifici estava pràcticament enllestit, per acabar-lo en la seva totalitat va ser necessària una segona fase.

L'església parroquial de Santa Maria també experimentà millores aquell 1962. En la diada de la Mare de Déu d'agost es van inaugurar les obres de l'altar major amb la presència del bisbe auxiliar de Barcelona, Narcís Jubany. El projecte del nou altar i la decoració del presbiteri el realitzà l'aparellador Jordi Cantó Marco. L'escultor Cándido Mateo Moral va restaurar la imatge de l'Encarnació, donatiu de la parròquia dels Josepets de Barcelona, i l'adaptà com a Assumpta mentre que el sant Crist de petites dimensions que encara presideix l'altar va ser obra de l'escultor Josep Maria Camps Arnau. La remodelació de l'altar major l'havia impulsat el rector de la parròquia, mossèn Jordi Fort.

El 7 de desembre es va produir la segona visita de Charlie Rivel a Cubelles des del seu naixement. El gran pallasso es trobava a Barcelona amb motiu de ser el personatge convidat d'un programa de la sèrie de TVE "Esta es su vida", dirigit per Federico Gallo, i ho va aprofitar per fer una escapada al seu poble natal. Igual com havia passat el 1954, tot i ser un dia laborable, va ser objecte d'una gran rebuda i ell es va comprometre a fer-se construir una casa a Cubelles per quedar-s'hi a viure en un futur i, també, d'oferir una actuació a la plaça de la Vila en la propera festa major. En correspondència, l'alcalde Josep Maria Batet li va prometre un homenatge i la dedicatòria d'un carrer.

El dia de Nadal, Catalunya va patir la nevada més important del segle XX. La zona litoral, poc acostumada a la neu, també quedà afectada, de manera que Cubelles es va trobar amb un episodi excepcional que ha passat a la seva petita història i que ha estat recordat per sempre més pels que la van viure. La nevada va començar la mateixa nit de Nadal i això va provocar que la gent, l'endemà al matí, es trobés amb els carrers coberts de neu, una neu que quallà i que originà que durant un parell de dies el territori es mantingués insòlitàment blanc. Malgrat les dificultats de desplaçament que implicà aquest fet, el tradicional ball de Nadal programat a L'Aliança la vesprada del dia 25 va poder realitzar-se gràcies a la perícia de Romà Bertran Oliva, qui amb la seva furgoneta va anar a Sitges a buscar l'orquestra en qüestió.

De 1962 també cal comentar que el mes d'estiu va desaparèixer el camp de futbol conegut com de cal Víctor. El motiu: l'inici de la urbanització d'aquella zona. El terreny de joc, inaugurat en la fes-

El barri de la Creu, quan es començava a urbanitzar (AAP).

ta major de 1959, va tenir, doncs, poc menys de tres anys d'existència. També cal esmentar que l'històric Cafè Armengol, a partir d'aquell estiu, passà a instal·lar-se

definitivament al lloc on segueix actualment, ocupant l'antiga sala-teatre. Recordem que fins aleshores, a l'hivern, el cafè estava situat al carrer de Colom.

Charlie Rivel en la visita al poble, el desembre de 1962. A l'esquerra hi podem veure el mestre Josep Martí (Foto: Postius).

Una vista del poble, el dia de Sant Esteve, després de la nevada de Nadal (AAP).

Les alumnes de la mestra Anna Servent, amb la seva filla, Trini Carbó, l'any 1962 (Foto: cedida per Susi Vidal).

I durant la festa major és quan va començar a fer-se de manera ininterrompuda l'acte que sempre ha gaudit de més presència de públic: el castell de focs artificials.

A nivell nacional, Catalunya va patir una gran tragèdia, el mes de setembre, arran dels forts aiguats que van provocar terribles inundacions sobretot al Vallès Occidental, al Baix Llobregat i a la conca del Besòs, amb el resultat de més de 700 víctimes mortals. Un altre fenomen meteorològic, ja comentat, va ser la gran nevada del Nadal.

De la resta del món, destaca la crisi dels míssils de Cuba, entre el 14 d'octubre i el 20 de novembre. Va ser un enfrontament diplomàtic entre la Unió Soviètica i els Estats Units i que va estar a punt de provocar una tercera guerra mundial degut a la instal·lació de plataformes de llançament de míssils soviètics a Cuba. Això facilitava a l'URSS poder atacar el territori dels EUA amb armes nuclears en cas de conflicte armat. Els soviètics finalment van retirar els míssils amb un pacte en què, en contrapartida, els EUA es comprometien a no envair Cuba.

Altres temes a ressaltar són la inauguració del Concili Vaticà II per part del papa Joan XXIII, la proclamació de la independència d'Algèria i la mort de la gran estrella del cinema Marilyn Monroe.

Josep M. Espinàs, pioner dels Setze Jutges, va publicar aquest disc el 1962.

ANY 1963

Immigració. El Patio Andaluz. El show de Charlie Rivel. La Veu de Santa Maria de Cubelles. Se'n va anar. L'Abat Escarré. Joan XXIII. John F. Kennedy. The Beatles

L'any 1963 s'anava incrementant la construcció i, amb ella, l'arribada de més immigrants. Molts dels nousvinguts procedien de Chimeneas (Granada) i d'Oliva de la Frontera (Badajoz). Els homes, en la seva majoria, treballaven de paleta o de manobre, sobretot en les empreses de Jordi Albet Poch o de Ciril·lo Fontanals Roca, els principals constructors del poble. Mica en mica es van anar instal·lant als nous barris de La Creu i de l'Eixample i molts d'ells es van construir els seus propis habitatges.

A nivell d'oci, durant l'hivern el cinema de L'Aliança es seguia enduent la palma i aquell any els cubellencs van poder veure, entre molts bones pel·lícules i altres no tan bones, dos dels millors clàssics de la història: *El hombre que mató a Liberty Valance* i *El día más largo*. És clar que primer s'havien d'empassar l'inevitable No-Do. Paral·lelament, mossèn Jordi Fort també projectava cinema a la petita sala de la parròquia, amb pel·lícules dirigides sobretot de cara als infants i, això sí, aptes

per a tots els públics. Els films més habituals eren els protagonitzats per Charlot i per la parella formada per Oliver Hardy i Stan Laurel (El gros i el prim).

Als estius la cosa canviava. L'ambient que des de ja feia uns quants anys era animat pels estiuejants anava en augment amb la notòria presència de turistes estrangers. El 1963 es va inaugurar un local que juntament amb el Bar Los Arcos esdevindria el lloc de referència de l'oci nocturn durant aquella dècada i principi de la següent: El Patio Andaluz. Propietat de la família Amat-Fontanals, estava situat al capdavant del carrer de Víctor Balaguer i tenia la pista de ball a l'aire lliure. Inicialment va ser gestionat per uns alemanys, però a mitjan dècada ja se'n va fer càrrec directament la família propietària. En la publicitat que va incloure al programa de festa major de 1963, l'establiment s'anunciava com a "Patio Andaluz de Klaus y Pauli. Gran baile todos los días. Twist-Madison etc".

En aquells estius també ajudava a donar un ambient festiu diari la

música que gairebé tot el dia sonava pels altaveus de l'Hostal del Foix o de la mateixa tómbola parroquial. Aquesta havia estat impulsada per mossèn Miquel Estruch als anys cinquanta per recaptar fons per a l'arranjament de l'església i mossèn Jordi Fort la va mantenir fins a la seva marxa de la parròquia (1967).

Parlant de parròquia, el mes de juny es va reprendre la publicació de *La Veu de Santa Maria de Cubelles*, una segona etapa que va perdurar fins a l'agost de 1964, amb vuit números editats. En els sis primers s'hi anà publicant la història dels copatrons de la vila, sant Abdon i sant Senén, que mossèn Avinyó havia deixat escrita a mà en el Llibre de l'Administració dels Sants Patrons. La primera època de la revista va comprendre el període 1959-1960.

El principal esdeveniment de 1963 a Cubelles va ser, sens dubte, el protagonisme de Charlie Rivel durant la festa major, tant per l'actuació que efectuà a la plaça de la Vila complint la promesa que havia fet mesos abans com pel carrer que li fou dedicat. Rivel, amb la col·laboració d'altres artistes, va parodiar l'arribada dels seus pares, Pere Andreu i Maria-Louise Lasserre, a la plaça, aquell abril de 1896 en què va néixer, i va realitzar la funció que ells no van poder completar en posar-se la dona de part.

La plaça de la Vila estava plena de gom a gom aquell diumenge 18 d'agost, amb una gran majoria de nens i nenes, la majoria dels quals, a instàncies de la comissió de festes, portaven el tradicional vestit de caramelles. Molts mitjans de comunicació van donar informació del show de Charlie Rivel a la plaça de la Vila i fins i tot TVE i el No-Do en van oferir imatges. Pel que fa al carrer al seu nom,

El passeig de Vilanova quan s'estava urbanitzant. Hi veiem els estiuejants Sr. Josep Sánchez i Sra. Joana Bosch amb el seu filllet Jordi al cotxet; la Sra. Maria Teresa Riera i la seva filla Montse Borràs, i la Sra. Àngels Castañer (AAP).

Les caramelles infantils, amb mossen Jordi Fort de director, a la plaça de la Vila (AAP).

la inauguració va tenir lloc el 15 d'agost, després de l'Ofici religiós. Dins la dinàmica de l'ajuntament, malgrat la bonança econòmica, l'alcalde Batet feia unes sorprenents declaracions al programa de festa major, on durant uns anys era habitual que fos entrevistat. Preguntat pels treballs duts a terme per la corporació respongué: "Deplorable. Les iniciatives que es preveien s'han vist estrocnades, portem una temporada d'enrenou i per cert no molt agradable. De tota manera, estem arranjant els sots i anem en bon camí per resoldre el problema de les clavegueres, pavimentació dels carrers i a resoldre l'urgent servei de neteja pública. I per aquest any res més". Tot i les

paraules de Batet, l'ajuntament va aprovar definitivament, en sessió del 10 d'abril, les obres de clavegueram de la resta de carrers del nucli antic – encara que no es van executar aquell any –, i es va enllestir la pavimentació de l'avinguda del Mediterrani. En un altre aspecte, el govern municipal va passar per un moment desagradable quan el 5 de juny va prendre l'acord de proposar a la Direcció General d'Administració Local la destitució del secretari de l'ajuntament, Antoni Barrachina, acusat de faltes greus en la seva funció. L'expedient sancionador s'havia iniciat el 26 de novembre de 1962 i es va fer efectiu el 26 de juliol de 1963. De Catalunya podem ressaltar

les declaracions que l'abat de Montserrat, Aureli Maria Escarré, va fer a *Le Monde* en contra de la dictadura franquista, cosa que li va representar l'exili. I no es pot oblidar el triomf de Salomé i Raimon al cinquè Festival de la Canción Mediterránea, el setembre, amb el tema *Se'n va anar*. Era la primera vegada que guanyava un tema en català i això va donar un gran impuls a l'anomenada Nova Cançó. Mentrestant, el règim franquista mostrava la seva autèntica cara: el dirigent comunista Julián Grimau era afusellat el mes d'abril després d'una farsa de judici.

El 3 de juny moria Joan XXIII (Angelo Giuseppe Roncalli), conegut com el "Papa bo" i una de les figures més rellevants del segle XX. Ell va renovar l'Església amb el Concili Vaticà II, aportant un aire fresc i no fent distincions entre els creients i no creients. Va ser substituït per Pau VI. Però el fet mundial més destacat de 1963 va ser, indubtablement, l'assassinat de John F. Kennedy.

Kennedy, amb la seva esposa Jacqueline, instants abans que li desapareixin.

L'atemptat contra el president dels Estats Units va tenir lloc el 22 de novembre a Dallas (Texas). Després que la caravana presidencial hagués travessat el centre de la ciutat, amb la limusina presidencial descapotada, Kennedy fou mortalment ferit per trets d'arma de foc. El seu assassinat segueix sent un misteri. Tant Joan XXIII com Kennedy tenen un carrer dedicat a Cubelles. Curiosament, mesos abans de morir, Kennedy havia lliurat la Medalla de la Llibertat de 1963 a Pau Casals.

Per últim, no podem passar per alt que al 1963 arriben els primers èxits del grup musical més impactant de la història i amb el qual ha quedat identificada aquella dècada: The Beatles.

L'actuació de Charlie Rivel a la plaça de la Vila (AAP).

ANY 1964

Xarxa de clavegueram. Clínica Rural. Nous altars. Camp d'esports. Plaça Juan de Salazar. Plaça parcial Molí de Baix. Parc infantil. Riuada estiuenca. Els altres catalans. Jocs Olímpics de Tòquio

Aquest any va ser molt prolífic en realitzacions urbanístiques i en destacades inauguracions. A la primavera i a l'estiu es van realitzar les obres de clavegueram del nucli antic. L'ajuntament les va adjudicar a l'empresa de Josep Marsé el 25 de març i l'actuació també va contemplar una estació depuradora d'aigües residuals. Per altra banda, dins la dinàmica de creixement urbanístic, es van aprovar els plans parcials Molí de Baix, Els Fondos i Bosc de Cubelles (Mas Trader). També es va crear el servei de recollida d'escombraries.

A principi d'any, el consistori tocava ser renovat, però van continuar les mateixes persones i va entrar un regidor nou, Josep Morgades Gavaldà, qui va passar a formar part de la Junta Local d'Ensenyament. El tinent d'alcalde Josep Fontanals va ser nomenat delegat d'Urbanització i Obres i representant del consistori a la Junta Local de Turisme. A partir d'aquell any l'ajuntament disposà d'un aparellador municipal, Vicenç Arto Medrano, qui es va mantenir en el càrrec fins a la seva jubilació.

Va ser durant la festa major que es van produir un seguit d'inauguracions. Cal esmentar, en primer lloc, la Clínica Rural, és a dir, la casa del metge, beneïda el 14 d'agost. La Clínica Rural

Inauguració del primer parc infantil (AAP).

va ser el lloc de visita del metge del poble fins que el 1993 es va estrenar el Centre d'Atenció Primària al carrer de Joan XXIII. El mateix matí del dia 14 va tenir lloc la inauguració oficial del primer parc infantil que va tenir el poble, situat al costat de les escoles. I a la tarda del mateix dia, li tocà el torn a la plaça de Juan de Salazar (plaça del Mar a partir de 1986), inauguració que va comptar amb la presència del cònsol del Paraguai, Luis Mesquita Chavarri, qui tenia segona residència a Cubelles.

Dins els actes de la festa major, encara que una setmana després, el 23 d'agost, es va inaugurar el Camp

d'Esports de l'anomenat Hort del Rector, impulsat pel titular de la parròquia de Santa Maria, mossèn Jordi Fort. Es va disputar un clàssic partit de futbol entre els infants del poble i els estiuejants, amb gran afluència de públic. Uns mesos abans, en un poble petit com era aleshores Cubelles, la visita delarquebisbe de Barcelona, Gregorio Modrego Casaus, va representar un destacat esdeveniment. El motiu de la seva presència, el 26 d'abril, va ser la consagració de l'Altar Major, el del Sants Patrons, el de Sant Sebastià i el de la Mare de Déu de Montserrat.

El creixement de Cubelles es veia de manera contradictòria entre la població autòctona. Si bé era evident que beneficiava l'economia local, per altra banda s'observava amb recança la desaparició de frondosos terrenys agrícoles i d'àrees boscoses. Això ho retratava perfectament el cronista Joan Roig en el seu article del programa de festa major. Amb el títol de *Cubelles transformada*, per un cantó lloava el canvi que anava experimentant el municipi: "S'urbanitza el pla, la muntanya i a frec a frec de mar. Surten casalots a tot arreu, camins i avingudes creuen el terme, brollen bars i càmpings; apartaments i bungalows; hostals

Benedicció de vehicles per Sant Cristòfol (AAP).

L'equip cubellenc que inaugurà el Camp d'Esports. Drets: Miquel Romagosa, Francisco Ramos, Lluís Pérez, Pere Urgellès, Antoni Amat i Joan Albet. Ajupits: Jordi Roviro, Emili Fuster, Joan Vidal, Enric Antó i Jaume Pedro (AAP).

i tavernes, comerços i immobiliàries; càmpings i suburbis, arreu es respira turisme. És ben cert, alemanys, suïssos, holandesos i francesos no hi falten, com tampoc hi manquen gent de províncies fugint de la calor de la meseta i gen de ciutat fugint de l'enrenou de la mateixa. Cubelles és la 'Tierra Prometida'.

Però després, un home d'esperit pagès com ell, es planyia de la minva de l'agricultura en detriment del sector del totxo: "A voltes el cap ens roda, ens apar veure un daltabaix quan recordem nostre terme, encatit de camps daurats i vinyes verdes abandonades, aquells prats convertits en llastimosos erms, grisos, sense vida, on s'hi encomana la tristor del ventre eixorc, sense esperances de nova vida. Vol de corbs, com nuvolats de gropada, giravolen per l'espai. Mercaders, cuita corrent, esmicolen el terme, l'adineren i el venen a bocins. Els

Obres del clavegueram a la plaça de la Vila (AAP).

La plaça de l'Estació de Vilanova, aquell 12 d'agost de 1964 (Arxiu Comarcal del Garraf Fons Fotogràfic Municipal de Vilanova).

pagesos, esmaperduts, desapareixen, la indústria dorm encara, es perd aquella rancior característica, aquell tipisme llegendari, es malmeten records fins avui conservats. El pic i la paleta han substituït la rella i l'aixada". Tanmateix, en el seu escrit de doble sentit, deixava una esclatxa a l'esperança: "Tant se val, no tingueu quimera, Cubelles, amb tota aquesta transformació, precipitada, resistirà aquest *shock* aparent, aguantarà escomesa. Com una i altra volta sabrà fer front a qualsevol mal averany".

Un altre tema destacat va passar el dimecres 12 d'agost, quan una forta avinguda del riu Foix va provocar danys al càmping Paradiso, situat a la desembocadura, i l'evacuació dels turistes que s'hi hostatjaven. Alguns van dormir aquella nit en cases del poble. L'aiguat, acompanyat de calamarsa també va malmetre molts conreus encara que la pitjor situació es va viure a Vilanova i la Geltrú, quan a primera hora de la tarda va caure una forta tromba d'aigua que va durar gairebé tres hores. Van caure 88,5

litres per metre quadrat, acompanyats de calamarsa, es van desbordar els torrents i la ciutat patí inundacions i gravíssims danys materials, quedant malmeses moltes infraestructures. No hi va haver víctimes personals però un home va ser arrossegat per la riuada al llarg d'un quilòmetre fins que va ser rescatat per la Creu Roja. La Festa Major de la Geltrú va ser suspesa. La gravetat dels successos va motivar que *La Vanguardia* els destaqués a la portada en la seva edició del 14 d'agost. En el relat dels

fets, el corresposnal Ferran Cassany també feia referència al que havia ocorregut a Cubelles.

Aquell any, a l'església barcelonina de Sant Medir, es crea el sindicat clandestí Comissions Obreres; Raimon, el màxim exponent de la Nova Cançó, treu el seu primer LP, i l'escriptor Paco Candel publica la seva obra cabdal, *Els altres catalans*, un assaig en què analitza el paper de la immigració a Catalunya i que va tenir un gran ressò pel plantejament obert d'un tema que fins aleshores no havia estat tractat.

A nivell mundial podem esmentar els Jocs Olímpics de Tòquio, els primeres que es celebraven a Àsia. I també en el capítol esportiu, Jacques Anquetil aconseguia guanyar el seu cinquè Tour de França, fita que després només han pogut igualar Eddy Merckx, Bernard Hinault i Miguel Indurain. I tampoc podem obviar l'alegria que van viure els nostres veïns de la capital del Garraf amb la conquesta de la Copa d'Espanya d'hoquei patins per part del Club Patí Vilanova.

ANY 1965

Primer Pla General. Pla parcial Mas Trader. Llorenç Aviñó. Els Beatles actuen a Barcelona. Guerra del Vietnam. Clausura del Concili Vaticà II

Actuació de Los Incas a L'Aliança (AAP).

Amb un cens de població de 1.141 habitants, el 1965 va ser important perquè per primera vegada es va aprovar el Pla General d'Ordenació Urbana. Va ser redactat per l'arquitecte municipal, Joan B. Estevan Llagaria, i aprovat definitivament el 25 d'octubre d'aquell any. La seva principal utilitat va ser la de legalitzar situacions existents i la de catalogar el sòl en diverses àrees: Nucli urbà; Eixample; Ciutat jardí; Camp urbanitzable; Reserva de comunicacions i sòl rústec (no urbanitzable). Una de les seves deficiències, dins l'apartat de camp urbanitzable, era que deixava la porta oberta a la creació de plans parcials de manera aleatòria i en funció dels interessos de la iniciativa privada. Malgrat això, les ordenances promogudes per l'arquitecte van ser, si més no, beneficioses estèticament, en el sentit que només es permetia construir planta baixa i dos pisos, impedit així que a Cubelles es fessin edificacions forassenyades com va passar en la majoria de pobles del litoral.

Un altres aspecte destacat dins el terreny urbanístic va ser l'aprovació definitiva del pla parcial del primer sector de Mas Trader, el 25 d'abril, per part de la Comissió d'Urbanisme de Barcelona i l'aprovació, el 5 de maig, del projecte de pavimentació i vorada dels carrers del nucli antic, que es va

començar a executar un parell d'anys després. A la platja, per protegir-la de les llevantades, es va construir el primer espigó.

A Cubelles, però, el fet més impactant de 1965 entre la població va ser l'accident mortal que va patir Llorenç Aviñó Socias, propietari de la fàbrica de guants, la tarda del 3 de març. El Llorenç, que tenia una paràlisi des de la infantesa i que anava en cadira de rodes, conduïa el seu cotxe, adequat a la seva invalidesa, quan baixant pel passeig de Bardají cap a la carretera li van fallar els frens i va impactar mortalment amb un vehicle que passava en aquell moment. Recordem que Llorenç Aviñó, nascut el 1906, va estar sempre implicat en la dinàmica cultural del municipi, havia estat un dels impulsors del Grup Cultural Cubellenc i durant la Guerra Civil

va ser regidor en representació del POUM. A la segona meitat dels anys quaranta va crear la fàbrica de guants que donava feina a una bona quantitat de persones, la majoria dones. El 29 de juliol de 2001 li fou dedicat un carrer.

Mentrestant, el jovent del poble anava assumint les noves tendències i entre elles la moda dels conjunts musicals que proliferaven arreu del país. Es formà un grup anomenat Los Incas el repertori del qual es basava en èxits d'aquella època. Debutà a la L'Aliança davant d'una gran expectació de públic jove i estava integrat per Joan Fuster Parés, cantant; Josep Albet Amorós, guitarra solista; Pepe Donaire Izquierdo, baix; Antoni Mañé, guitarra rítmica i Jaume Sendra, bateria. Més tard, Antonio Martín Garrocho passà a ser el cantant del grup, la durada del qual fou d'un parell d'anys. Un altre conjunt que es constituí en aquella època eren Los Ianis, que van tenir una trajectòria curta. A L'Aliança, els jovent organitzava ball després de la projecció cinematogràfica, els diumenges a la tarda, amb discos que ells mateixos s'encarregaven de comprar a compte de l'entitat. És clar que de balls ja se'n començaven a fer a cases particulars, el que popularment es coneixia com a *guateques*.

I parlant de música, un dels grans esdeveniments a Catalunya va ser l'actuació dels Beatles a la

La processó de Corpus de 1965 al seu pas per la plaça de la Font (AAP).

El Patiò Andaluz, en una imatge de 1964 (AAP).

Monumental de Barcelona el dia 5 de juliol. Alguns joves cubellencs van tenir la sort d'assistir a aquell històric concert, l'únic que el grup de Liverpool va fer a la capital catalana en tota la seva trajectòria.

Malgrat les innovacions que s'anaven produint, Cubelles seguia mantenint moltes tradicions, com ara processons, els Tres Tombs, la benedicció de vehicles per Sant Cristòfol i la cantada de caramelles infantils i d'adults. Malauradament, aquell 1965 va ser el darrer en què va actual la colla caramellaire que rebia el nom de Flor de Foix, llavors dirigit pel vilanoví Eduard Vidal. Van haver de passar vint-i-un anys per tal que el poble tornés a gaudir de la seva tradició més arrelada, les caramelles, amb la recuperació del Cor l'Espiga l'any 1986.

Per altra banda, el turisme estava en ple auge i els locals d'oci seguien augmentant. A la zona marítima va aparèixer el Bar Lasi, al nucli antic, el Bar Pepe Club, i a tocar de la carretera el Bar Grecos, que aquell estiu organitzà un festival infantil inclòs dins la programació de la festa major. 1965 és l'any del naixement del moviment *hippy* i, en contrapartida, de l'inici de la guerra del Vietnam, que va generar grans protestes arreu del món. En aquest sentit, un cas peculiar el va protagonitzar el campió

mundial de boxa i una de les icones esportives del segle XX, Cassius Clay, després Muhammad Ali, qui el 1967 es va declarar objector de consciència en la guerra del Vietnam, contribuint a la defensa dels drets civils als Estats Units.

Les nenes i nens que aquell any van fer la Primera Comunió, van participar en la processó de Corpus (AAP).

El moviment hippy, amb el lema Peace and love, fou contrari a la guerra del Vietnam.

També és al 1965 que es clausura el Concili Vaticà II i comença la Revolució Cultural a la Xina, mentre que a l'Estat espanyol

s'implanta la llei de premsa i impremta, a més de l'assegurança obligatòria per als vehicles de motor.

ANY 1966

**Medalla de bronze al mèrit turístic. Josep Martín Juanola.
La Nova Cançó. Volem bisbes catalans. La Caputxinada.
Referèndum franquista. Indira Ghandi**

L'auge del turisme i l'esforç que s'hi dedicava per promoure'l va comportar que Cubelles fos distingida amb el primer premi a l'embelliment de pobles de la província de Barcelona, atorgat per la Jefatura Provincial del Movimiento.

Aquell any va marxar de Cubelles una persona que havia deixat petjada en diferents generacions: el mestre Josep Martín Juanola, que es va jubilar al final del curs escolar. Josep Martín era mestre dels nens del poble des del curs 1934-35 exceptuant el parèntesi de la guerra civil, és clar. També va ser el primer jutge de pau de la postguerra, des del 25 de gener de 1939 al 8 d'agost del mateix any. En jubilar-se anà a viure a Vilanova i la Geltrú i anys més tard a Barcelona, on morí el 30 de gener de 1977. La seva vacant va ser ocupada per un jove mestre, Manuel Chavarrí, que només va romandre a l'escola cubellenca el curs 1966-67.

La Nova Cançó seguia en plena efervescència el 1966 i la seva influència, sobretot entre el jovent, també va arribar a Cubelles. Eren molts els pobles que organitzaven recitals i el nostre no es va voler quedar enrere, amb la proposta que, de cara a la festa major, en va fer un grup de joves encapçalats per Antoni Villalta i Joan Josep Fuster. Així, dins els actes de la festa grossa, el dia 14 es va celebrar a l'envelat el que fou anomenat Primer Festival de la Nova Cançó, amb la presència d'alguns components d'Els Setze Jutges, Delfí Abella, Maria Amèlia Pedrerol i Enric Barbat, a més de Guillem d'Efak, Els Tres Tambors, Els 7 d'Aquí i el duo Magda i Núria. La Festa Major de 1966, però, va despertar gran expectació amb la presència d'un grupat d'artistes que venien precedits de gran fama gràcies a la seva assídua participació

El 25 d'agost es celebrà El dia del turista. Lluïsa Ivern, Joan Ivern, Albert Cibiach i Lluïsa Morgades lliurant unes ampolles de vi a turistes estrangers, al càmping Paradiso (AAP).

en programes de TVE, l'única que existia llavors. A l'envelat i van actuar Franz Joham i Gustavo Re, el dia 13, i Herta Frankel i els seus titelles, el dia 15. Un altre fet destacat d'aquella festa va ser la inauguració de la piscina i el restaurant de Mas Trader, sense oblidar, en un caire estrictament cultural, l'exposició que va fer mossèn Jordi Fort del seu extraordinari Arxiu Maria (col·lecció de medalles, imatges, diapositives, goigs, llibres, revistes, etc., dedicats a la Verge Maria) i que es va convertir en el major

fons documental del tema a l'Estat espanyol.

El programa de festes incloïa la inevitable entrevista a l'alcalde Batet, qui entre les principals consecucions de 1966 destacava l'enllumenat del barri de la Creu i del Polígon 5 (sector Marítim).

Quan a final d'estiu marxava el turisme estranger, amb els seus hàbits innovadors i desinhibits, es feia més patent que Catalunya i la resta de l'Estat espanyol continuaven sotmeses a una dictadura. A final d'any n'hi va

La benzineria i la carretera (AAP).

haver una bona mostra. El 14 de desembre de 1966 es va celebrar el referèndum per aprovar la "Ley Orgánica del Estado", la qual pretenia, bàsicament, perpetuar el règim franquista després de la mort del general Franco. Hi havia por i el referèndum es va aprovar amb un percentatge del 95,06 %. A Cubelles, on la mesa electoral es va situar a l'escola de nenes, el tant per cent de vots afirmatius va ser gairebé idèntic al del conjunt de l'Estat. D'un cens de 978 electors, van anar a votar 918 persones, de les quals 880 van optar pel "sí" i només 14 s'hi van oposar. Els 24 vots restants van ser nuls.

A Catalunya es produïren dos importants fets de protesta. Per un cantó, al febrer, va tenir lloc la campanya *Volem bisbes catalans*, promoguda per Josep Benet i Jordi Pujol, arran del nomenament del bisbe de Valladolid, Marcelo

Vista aèria de Cubelles a mitjan anys seixanta (AAP)

d'Estudiants, es van concentrar al convent dels caputxins de Sarrià quatre-cents representants dels estudiants, trenta-tres professors universitaris i diversos intel·lectuals. Assejats per la policia franquista,

manifestació va acabar amb una brutal intervenció policial que va tenir forta repercussió internacional. En el terreny cultural, la cançó catalana aconsegueix una destacada difusió internacional gràcies a Raimon, que el 7 de juny fa per primer cop un recital al *music hall* més important d'Europa: l'Olympia de París. En el pla esportiu, el Barça s'adjudicava un títol europeu, la Copa de Fires, per tercera vegada a la seva història. A nivell estatal el tema estrella va ser l'accident nuclear a Palomares (Almeria), amb una fuga radioactiva que volgué ser minimitzada pels governs nord-americà i espanyol. Estudis posteriors han determinat que va existir contaminació radioactiva. Dels grans fets que van succeir al món esmentarem el nomenament d'Indira Ghandi com a primera ministra de l'Índia i la celebració de la Copa del Món de futbol d'Anglaterra, guanyada per la selecció amfitriona.

Una perspectiva del parc infantil, el 1966 (AAP).

González, per ocupar la seu de Barcelona. Les protestes van provocar que posteriorment totes les diòcesis vacants de Catalunya s'annessin cobrint amb bisbes dels Països Catalans.

Per altra banda es produí l'anomenada Caputxinada, entre el 9 i l'11 de març, que fou el primer gran acte de protesta estudiantil realitzat a Catalunya contra el franquisme. Arran de la constitució del Sindicat Democràtic

tots els assistents van ser durament sancionats. Però la Caputxinada ha passat a la història com una de les fites de la lluita antifranquista a Catalunya. I és que, a més, l'11 de maig de 1966 va tenir lloc una concentració d'uns 130 capellans davant la Jefatura Superior de Policia de Barcelona per protestar per l'interrogatori i tortura que presumptament estava rebent un estudiant universitari detingut després de la Caputxinada. La

Una imatge de la Caputxinada.

ANY 1967

El aprendiz de clown. El CF Cubelles. L'Eixample i el barri de la Creu. Distinció turística. Relleu a la parròquia. Primera farmàcia. Guerra dels Sis Dies. El millor disc de la història. L'estiu de l'amor. Che Guevara. Primer transplantament de cor

Una escena d'El aprendiz de clown, al carrer Major, amb Quique San Francisco i Charlie Rivel en primer pla (Foto: Manuel Esteba).

Cubelles va començar l'any sent notícia estatal gràcies al rodatge, a la nostra vila, de la pel·lícula *El aprendiz de clown*, dirigida per Manuel Esteba i protagonitzada per Charlie Rivel i el nen Quique San Francisco. Durant els mesos de gener i febrer el poble va quedar trasbalsat per aquest esdeveniment en el qual hi actuaven d'extres molts dels nens de l'escola. El film es va estrenar a Barcelona a principi de 1968 i rebé diversos guardons. A part de seu valor intrínsec també és un magnífic document on hi apareixen persones i diversos indrets del municipi d'aquella època.

Unes setmanes més tard va tenir lloc la constitució del CF Cubelles gràcies a l'impuls d'una colla d'adolescents que van promoure una àmplia reunió a L'Aliança en què s'acordà la fundació del club de futbol. En primer lloc va participar en un torneig extraoficial contra equips del Baix Penedès, anomenat I Torneig Mediterrani, al mateix temps que estrenava, el 23 d'abril, el nou terreny de joc situat a la zona de les Pallisses. A l'estiu, el club va entrar a la Federació Catalana i, amb Alfons Pedro Aviño

de president, debutà en categoria amateur en la campanya 1967-68. Al costat de tot això, el desenvolupament urbanístic seguia imparable. En aquest aspecte destacava l'aparició de l'Eixample Nord, dins el qual va quedar englobat el barri de la Creu, el pla parcial del qual havia estat fins aleshores en període de revisió. El pla parcial de l'Eixample, redactat el 1966 per

Partit d'inauguració del camp de les Pallisses. Drets: Lluís Pineda, Aurelio Blasco, Lluís Pérez, Joan Morgades, Enric Antó, Josep M. Ban, Salvador Casas, Salvador Fonoll i Pere Gelabert. Ajupits: Felipe Villa, Josep Albet, Antonio Gómez, Joan Amorós i Pere Urgellès (AAP).

l'arquitecte municipal Joan B. Estevan Llagaria, va ser aprovat definitivament el 10 de juny de 1967. El sector va acollir, principalment, la immigració arribada a Cubelles aquells anys. També va ser el 1967 que va sorgir la urbanització de Santa Maria, compartida amb Vilanova i la Geltrú. Va ser aprovada el 2 d'agost.

El novembre es va realitzar una altra millora important com va ser la pavimentació i vorada dels carrers del nucli antic, que va finalitzar el juny de l'any següent. Les obres van ser realitzades per l'empresa de Josep Marsé. De projectes de futur se'n feien un tou, un dels quals realitzat altre cop per l'arquitecte municipal, Joan B. Estevan. El mes de febrer va projectar un nou Centre Parroquial que s'havia d'emplaçar a l'Hort del Rector, però, com és sabut, no es va dur a terme. Passant al sector de mar, el passeig Marítim ja era una realitat aleshores i això va permetre la creació d'una destacada infraestructura hotelera: l'Hotel Solimar. En els primers anys va ser dirigit per Joan Martínez Hernández i la seva família. Pel que fa a la composició del consistori, el 5 de febrer tocava renovació i, així, Salvador Estalella,

Pere Fuster i Josep Lleó van ser substituïts per Joan Rovirosa Ferrer, Josep Capdet Fontanals i Albert Miró Mataró. També entrà Joan Rovirosa Forcada en substitució de Víctor Marcillas, mort l'any anterior. Cal remarcar que el pressupost municipal sobrepassà per primer cop el milió de pessetes (1.366.000,33). I si l'any anterior Cubelles havia estat distingida amb un premi d'embelliment, el 1967 li era concedida la placa de bronze al Mérito Turístico per part del Ministerio de Información y Turismo. En el camp de la sanitat es produí un notable avenç amb la inauguració, el 2 d'agost, de la primera farmàcia del municipi, propietat de Josep Montaner Ferrer, nascut a Vilanova i la Geltrú, que hi continua al capdavant juntament amb la seva família.

Aquell agost es va produir un relleu a la parròquia de Santa Maria. Mossèn Jordi Fort va ser traslladat a Pallejà (Baix Llobregat) després de ser rector de Cubelles durant una dècada. En el seu pas per la parròquia va renovar l'altar major i va realitzar els de Sant Sebastià, Mare de Déu de Montserrat i Sants Patrons. Va impulsar diverses activitats culturals i recreatives de cara als infants, va mantenir la tradició de les caramelles infantils i va convertir l'Hort del Rector en un camp d'esports. El va substituir mossèn Josep Campillo Simón, que va ser rector de la parròquia fins a la seva mort, l'agost de 1996.

Dos fets luctuosos van ser sengles accidents mortals de moto que van patir dos joves cubellencs, Màxim Oller Muñoz, a Barcelona, el mes d'agost, i Salvador Bertran Rovira, a la carretera del nostre terme, al novembre. Al setembre també moria

Els alumnes del mestre Manuel Chavarri, en el curs 1966-67 (AAP).

atropellada, en creuar la carretera, l'alemanya Lucy Maeseberg, casada amb el barceloní Josep Oliva, estiuejants a Cubelles des de feia anys. A Catalunya es crea el Grup de Folk i el 21 d'octubre Pau Casals és convidat a dirigir "El pessebre" al *Constitution Hall de Washington D.C.*, per commemorar el Dia de les Nacions Unides. A escala estatal, el Tribunal Suprem va declarar il·legal el sindicat Comissions Obreres.

A nivell mundial, el fet més destacat va ser la Guerra dels Sis Dies, una guerra llampec d'Israel contra Egipte, Jordània i Síria. En menys d'una setmana, del 5 al 10 de juny, els israelians van aconseguir la victòria i van ampliar tres vegades el seu territori. Però segurament el que la gent més recorda és l'assassinat del que va esdevenir la icona més famosa del segle XX, Ernesto Che Guevara, símbol de la lluita contra les injustícies socials. El Che estava desenvolupant la seva activitat guerrillera a Bolívia quan va ser capturat per l'exèrcit bolivià, el 8 d'octubre, i fou assassinat i enterrat en secret. El 1997 es van trobar les

seves restes i foren traslladades a Cuba, on van ser enterrades amb tots els honors pel règim de Fidel Castro. L'esclat de la guerra de Biafra va ser una altra de les desgràcies de 1967.

En un sentit molt més amable, l'1 de juny els Beatles van publicar el disc més important de la història de la música, *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band*. El mateix mes es va celebrar

La portada de l'àlbum Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band.

el Festival de Monterrey, considerat com l'inici del *Summer of love* (l'estiu de l'amor), quan milers de joves es van desplaçar a San Francisco, epicentre del moviment *hippy*, per escoltar música, viure en comunitat i protestar contra el conflicte del Vietnam amb el lema "fes l'amor i no la guerra".

A ressaltar també l'aprovació de l'ONU de la Declaració sobre la Igualtat de les Dones. I un fet crucial de l'any va ser el primer transplantament de cor realitzat pel Dr. Christiaan Barnard, a Sud-àfrica, el 3 de desembre. El pacient va morir 18 dies després a causa d'una pneumònia però la intervenció és considerada com una fita en la història de la medicina.

Una perspectiva del passeig Marítim i la platja des de l'Hotel Solimar (AAP).

ANY 1968

Adéu al pont del campanar. L'afar Serrat. La final de les ampolles. Martin Luther King. Robert Kennedy. El Maig francès. La Primavera de Praga. El Black Power

L'enderroc del pont del campanar (Foto: Octavi Artigas).

L'any 1968 ha quedat marcat a Cubelles per l'enderrocament d'una de les imatges més identificatives del poble: el pont del campanar. El cas va provocar molta controvèrsia i històricament encara es discuteix la causa i, fins i tot, la culpabilitat de permetre la desaparició d'aquella autèntica icona. El cert és que l'edifici de la rectoria s'havia anat deteriorant amb el temps, com ho prova el fet que l'any 1967 mossèn Jordi Fort enviava una carta a 537 feligresos indicant que l'estat de la rectoria "era insostenible" i que "no era habitable". El mossèn proposava dues solucions: restaurar la rectoria, la qual cosa significava una inversió molt forta, o fer-ne una de nova, a càrrec de l'ajuntament, a l'indret anomenat les Premses, propietat de la parròquia, a tocar de l'església. En contrapartida, la parròquia cediria a l'ajuntament l'espai que deixaria lliure la rectoria perquè esdevingués una àmplia plaça de la Vila. Aquest darrer aspecte comportava la desaparició del pont de campanar, que ell considerava de "poc valor arquitectònic". De totes les missives enviades demanant opinió sobre el tema, només va rebre vuit respostes. L'estiu de 1967 mossèn Jordi Fort era rellevat per mossèn Josep Campillo i

aquest impulsà la restauració de la casa parroquial d'acord amb el projecte redactat per l'arquitecte municipal, Joan B. Estevan Llagaria. En plenes obres, efectuades pel contractista local Ciril·lo Fontanals, s'esfondrà una part de l'immoble adjacent a la plaça de Santa Maria i, segons consta en l'expedient que hi ha a l'arxiu parroquial, fou llavors que l'arquitecte, davant el perill existent, ordenà enderrocar tota la part de l'edifici d'aquella zona, incloent-t'hi el pont del campanar. D'aquesta manera, doncs, el 26 de febrer de 1968 desapareixia una de les imatges més clàssiques de Cubelles, l'arc que unia la rectoria amb l'església i que fou construït a finals del segle XVIII a instàncies del rector mossèn Francesc Calaf.

Inevitablement, l'urbanisme seguia en primer pla i el 23 de juliol l'ajuntament convocava la ciutadania per convertir en esdeveniment la visita del governador civil, Tomás Garicano Goñi, per inaugurar el pas de vehicles per sota del pont de la C-246, al costat del riu Foix, i també la pavimentació i vorada dels carrers del nucli antic. Aquestes darreres obres van començar, com hem dit anteriorment, el 1967 i van quedar enllestides el 1968.

En l'apartat d'Ensenyament, es va adequar un espai de l'edifici del sindicat

com a aula dels alumnes de preescolar, dels quals se'n va fer càrrec l'esposa del mestre de nens, Lluís Roigé, que el curs 1967-68 va substituir Manuel Chavarri. A Catalunya es va crear el PSAN (Partit Socialista d'Alliberament Nacional), de caràcter independentista i d'esquerres, encara que algunes de les principals notícies provenien del món musical. Joan Manuel Serrat, el nou fenomen de la Nova Cançó, es va negar a representar Espanya a Eurovisió si no cantava en català. L'escàndol, a nivell estatal, fou majúscul i el cantant del Poble Sec va ser substituït per Massiel, que guanyà amb el tema *La, la la*. Per la seva banda, el 18 de maig Raimon va oferir un històric recital a la Universidad Complutense de Madrid, promogut pel clandestí *Sindicato Democrático de Estudiantes*. Va ser tot un clam de llibertat que acabà amb aldarulls amb la policia. Cinc dies més tard, el Grup de Folk, fundat l'any anterior, va realitzar la seva actuació més important, de deu hores de durada, al Parc de la Ciutadella de Barcelona.

El Barça també va ser notícia per dos fets diferenciats. A l'abril moria, després d'una sobtada malaltia, Julio César Benítez, l'únic jugador en la història del club mort estant en actiu. El seu comiat va ser una de les

Obres de renovació de la rectoria (Foto: Arxiu parroquial de Cubelles).

La visita del governador congregà una gran gernació. És una de les primeres imatges en què ja no es veu el pont del campanar (AAP).

manifestacions més grans viscudes a la Ciutat Comtal. Per altra banda, l'11 de juliol el Barça aconseguia un dels èxits més sonats de la seva història. Tot i que es tractava del títol de Copa, diverses circumstàncies van fer que aquell triomf fos èpic: la final era contra el R. Madrid, al propi estadi Bernabéu, amb un ambient crispat al màxim, amb llançament d'ampolles al terreny de joc, raó per la qual aquell partit és conegut com "la final de les ampolles". En l'àmbit internacional, 1968 va ser de gran efervescència. El 4 d'abril, a Memphis, el líder negre Martin Luther King, premi Nobel de la Pau, va ser assassinat quan es preparava per liderar una marxa. Poques setmanes després era Robert Kennedy qui patia un altre atemptat mortal quan acabava de ser escollit a les primàries com a candidat a la presidència dels Estats Units.

A França es produí un dels episodis més destacats de la dècada, "el Maig francès" o "el Maig del 68". Va començar a París el 3 de maig amb fortes manifestacions d'estudiants crítics amb el sistema universitari i amb la societat de consum. Les revoltes es van estendre pel país en afegir-s'hi els sindicats obrers, descontents amb la situació laboral, i el dia 13 hi hagué una gran vaga general. París estava en plena ebullició però finalment el moviment revolucionari es va apaivagar quan el president De Gaulle va tancar un acord amb els sindicats concedint una sèrie de millores per als treballadors. Del Maig del 68 es recorda el seu principal líder, l'estudiant anarquista d'origen

alemany Daniel Cohn-Bendit (*Dani el Roig*) i, sobretot, la seva influència en l'aspecte cultural i ideològic, amb frases que han quedat per sempre més. *La imaginació al poder; Sota les llambordes hi ha la platja; Prohibit prohibir o Siguen realistes: demaneu l'impossible*, en són algunes.

Al mes d'agost tancs soviètics i del Pacte de Varsòvia van ocupar la capital de Txecoslovàquia per posar fi a la Primavera de Praga, el moviment progressista i liberalitzador iniciat pel president reformista Alexander Dubcek. I un altre fet prominent del 68 es va produir el mes d'octubre, durant els Jocs Olímpics de Mèxic, quan en el lliurament de medalles als atletes nord-americans de raça negra,

Tommie Smith i John Carlos, aquests van saludar puny enlaire, el símbol del *Black Power*, el poder negre, que significava la disconformitat amb la política de discriminació racial als Estats Units. Aquells Jocs, on destacà també el sensacional rècord de salt de longitud de Bob Beamon, ja havien començat amb un clima tens, el 12 d'octubre, ja que deu dies abans l'exèrcit mexicà disparà contra una manifestació de joves a la plaça Tlatelolco (Plaza de las Tres Culturas) amb un balanç de centenars de morts. Malgrat tots els grans conflictes que hi havia al món, el 1968 va ser declarat Any Internacional dels Drets Humans per l'ONU.

El Barça de la "final de les ampolles". Drets: Sadurní, Torres, Gallego. Eladio, Zabalza i Fusté. Ajupits: Rifé, Zaldúa (c.), Mendonça, Pereda i Rexach. A ambdós costats, Claudio Pellejero (assistent) i Angel Mur (massatgista).

Una imatge de la Primavera de Praga, amb els tancs soviètics rodejats de gent que protestava.

ANY 1969

**Adéu a la fàbrica de guants. Anna Servent. El Centre d'Esplai
l'Espetec. Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. L'home
arriba a la Lluna. Festival de Woodstock.**

Inauguració de la segona benzínera, el 1969. Al costat, l'Hotel Principat en construcció (AAP)

El mes de març tancava portes una empresa arrelada al poble des dels anys quaranta, Manufacturas Aviñó, S.A., anomenada popularment “la fàbrica de guants”. Va ser fundada per Llorenç Aviñó Socias i estava situada al carrer Colom, on ara hi ha el Casal de Cultura. Quan el propietari va morir, el 1965, se'n va fer càrrec el seu nebot, Alfons Aviñó Castellví. L'empresa tenia prop de vint treballadors i fabricava guants de pell i llana, primer, i de roba, després. Un altre comiat, aquest d'aspecte personal, va ser el de la mestra de les nenes Anna Servent Sullà, “la senyoreta Anna”. Exercia al poble des del febrer de 1944, quan va substituir Jacinta Medrano, i pels seus 25 anys de servei va ser objecte d'un homenatge durant la Festa Major de 1969. La mestra va marxar de Cubelles per anar a treballar a una escola de Barcelona fins a la seva jubilació, el 1974. Va morir a la Ciutat Comtal el 2001, als 96 anys d'edat. En el seu lloc, el 26 de juny de 1969 va ser nomenada la mestra Rosario María Santos Carnicero per un període de sis anys.

Un altre adéu destacat va ser el de la Guàrdia Civil. La casa que ocupava, en forma de caserna, al carrer de Joan Pedro i Roig, va ser reclamada per la seva propietària, Rosa Busquets Gelabert. Havia estat confiscada en

Inauguració del Restaurant Nàutic (AAP).

El grup VI Angulo actuant a L'Aliança (Foto: cedida per Kikus Fort).

acabar la Guerra Civil. Un dictamen judicial li donà la raó i aleshores els representants de la Benemèrita van demanar a l'ajuntament que els cedís un altre edifici o, d'altra manera, haurien d'abandonar Cubelles. La solució donada pel consistori, cedir un terreny de 400 metres quadrats per a edificar una nova caserna, no els va convèncer i, d'aquesta manera, la Guàrdia Civil deixava de tenir servei permanent al poble el febrer de 1969. El consistori tenia en perspectiva diversos plans de millora, com l'ampliació del cementiri i del camí que hi dona accés, a més de la renovació de l'enllumenat públic. En ple auge turístic, al passeig Marítim s'implantà un nou establiment hostaler, el Restaurant Nàutic, propietat de l'alcalde, Josep Maria Batet. Es va situar en un terreny que el batlle comprà a Josep Aviñó Romagosa, comerciant de vins. El Nàutic passà a ser regentat per la família Fillat, la qual encara continua actualment al capdavant de l'establiment. Va ser inaugurat el 2 de juny, conjuntament amb la segona gasolinera del poble, propietat també de Batet.

Els partits del CF Cubelles eren, juntament amb el cinema, una de les

Una imatge de la platja en ple estiu (AAP).

atraccions del poble els diumenges a la tarda. Després de dues temporades en què es proclamà campió de grup en categoria amateur, l'equip aconseguí l'ascens a la Segona Regional. Manuel Martínez Soler havia rellevat un any abans Alfons Pedro en la presidència del club mentre que l'entrenador seguia sent Manuel Campos.

Una agrupació que va jugar un paper important en la formació dels infants i joves en el seu temps d'oci va ser el Centre d'Esplai l'Espetec. Organitzava colònies, teatre, cant coral i altres activitats educatives. Amb el suport de molts pares de família, va ser impulsat pel vilanoví Jesús Rex i per diversos joves cubellencs, Joan Amorós Fontanals, Ramon Gómez Marcillas, Ester Granell Albet, Maria Teresa Martínez Fontanals, Jocelyne Marmottan Raventós i Jaume Pedro Bertran. Després s'hi afegiren altres com Montserrat López Ferrer i Josep V. Carrillo Vidal.

Aquell any sorgí un altre conjunt musical, VI Àngulo. Va debutar a L'Aliança, com havien fet Los Incas el 1965, i estava format per Xavi Fort (Kikus), cantant; Josep M. Borrell, guitarra solista; Ferran Romeu, baix; Josep M. Ventura, guitarra rítmica i Pere Magaña, bateria. Més endavant el grup s'amplià amb Manolo Donaire com a solista i Esteve José als teclats i adoptà el nom de 'Travelin' Band.

A Catalunya, en l'aspecte cultural, al maig es celebra la primera edició del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, instaurat per Òmnium Cultural, al juliol surt a la venda el primer volum de la Gran Enciclopèdia Catalana i a l'agost té lloc la primera edició de la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent.

En l'àmbit polític, cap a final d'any fou creada, en la clandestinitat, la Comissió Coordinadora de les Forces Polítiques de Catalunya.

En l'àmbit estatal, al mes de gener hi ha agitacions estudiantils. A Barcelona, el dia 17 els estudiants assalten al paranimf de la Universitat i llencen per la finestra el bust de Franco. A Madrid, l'estudiant Enrique Ruano mor el dia 20 en circumstàncies estranyes després de ser detingut. L'enrenou que produeix aquest fet provoca que el govern declari l'estat d'excepció a tot Espanya per tres mesos. El 22 de juliol Franco nomena el príncep Joan Carles de Borbó successor seu com a cap d'estat i aquell mateix mes esclata el cas Matesa, empresa dirigida per Joan Vilà Reyes –també era president del RCD Espanyol–, dedicada a la producció de maquinària tèxtil i que es va convertir en el major escàndol financer del final del franquisme per un tema de corrupció

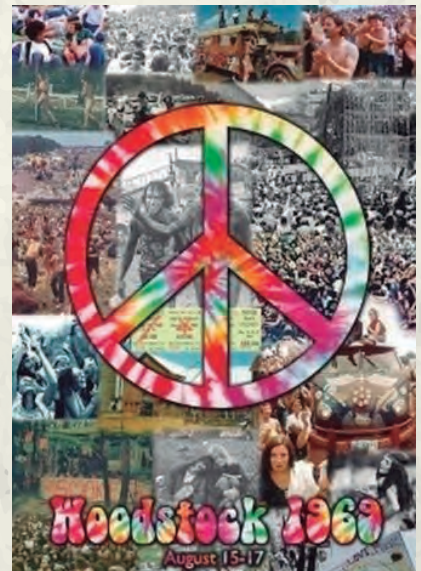
Aquell estiu tingué lloc no solament un dels esdeveniments més destacats de la dècada sinó de la història de la Humanitat i la Tecnologia: l'arribada de l'home a la Lluna. La nau Apolo XI, tripulada per tres astronautes nord-americans, va ser enviada a l'espai des del Cap Kennedy (Florida) el 16 de juliol i el dia 20 arribava a la superfície lunar. L'endemà, el dia 21, Neil Armstrong es convertia en el primer home que trepitjava la Lluna. El seu company Edwin Aldrin el va acompanyar en la històrica passejada mentre el tercer tripulant, Michael Collins, restà a la nau espacial. Sobre la superfície lunar foren col·locades una bandera dels EUA i una placa

Neil Armstrong en el moment de trepitjar la Lluna.

commemorativa. Van tornar a la Terra el 24 de juliol.

En l'àmbit esportiu, Eddy Merckx, probablement el millor ciclista de la història, aconseguia la primera de les seves cinc victòries al Tour de França. Alguns altres esdeveniments mundials de l'any van ser: al març, el primer vol de l'avió supersònic Concorde; al juny, la revolta de Stonewall, als Estats Units, punt de partida perquè la comunitat LGTB (gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals) s'organitzés per assolir els seus drets; i a l'agost, el Festival de Woodstock, a l'estat de Nova York, en plena era *hippy*. Van ser tres dies de pau i amor en què per l'escenari hi va passar la major part de la flor i nata musical del moment, amb l'assistència de mig milió de persones.

Poster de Woodstock.

ANY 1970

Noves escoles. L'Hotel Principat. Pla parcial mas d'en Pedro. Antonet Armengol. Procés de Burgos. L'escàndol Guruceta. Els Beatles es desfan. Salvador Allende. Mèxicó'70. Adéu a De Gaulle

Homenatge a l'Antonet Armengol. A la seva dreta, Maria Pérez. A la seva esquerra, Rosario Arnau (esposa), el Dr. Darius Hugue, Dolors Safons i Pere Roset (Foto: Antoni Armengol Arnau).

Marítim Cubelles, tot i que no va ser inaugurat fins a l'any següent. A finals de la dècada es van tramitar els plans parcials de Mas d'en Pedro, sectors 1 (la Gaviota) i 2 (Parc de Cubelles), a la zona de ponent del municipi. Van ser promoguts per Eduard Santa-Eulàlia Blanco, propietari del Mas d'en Pedro, i aprovats per la Comissió Provincial d'Urbanisme el 27 de juliol de 1970.

El 1970 van morir tres cubellencs que podríem qualificar d'històrics. A l'abril, Pau Aviñó Riera, l'home que va portar el cafè de L'Aliança des dels seus inicis i que més tard

Les escoles de sota del castell van ser inaugurades, com hem dit abans, el setembre de 1960 i deu anys més tard havien quedat insuficients per acollir els alumnes d'un poble que havia experimentat un espectacular creixement. Calia trobar un espai més gran per construir unes noves escoles i el lloc triat va ser la zona alta del passeig de Vilanova, a l'anomenat Mont Calvari. El nou centre educatiu es posà en marxa el curs 1970-71 i fou beneït el 30 d'octubre de 1970 per mossèn Josep Campillo. La nova escola constava inicialment d'un edifici amb dues aules, una per a cada sexe, i dos habitatges per als mestres. Amb el temps, la zona escolar es va anar ampliant i va ser batejada amb el nom de Col·legi Charlie Rivel. Pel que fa a les dues aules de sota del castell, aquestes van ser utilitzades durant uns anys per als cursos de preescolar.

A la primavera es va inaugurar la més gran infraestructura hotelera de Cubelles fins llavors: l'Hotel Principat. Situat al costat de la carretera, era propietat de l'alcalde Josep Maria Batet i disposava de 34 habitacions. Poc

El que seria l'Escola Charlie Rivel, en fase de construcció (AAP).

després d'obrir portes, el flamant establiment acollí un destacat esdeveniment social com va ser l'homenatge que els estiuejants clàssics van dedicar al seu cafeter de sempre, Antoni Armengol Travé, que s'acabava de jubilar. L'acte consistí en un sopar en què també hi assistiren l'alcalde Josep Maria Batet i el metge Darius Huguet. També van ser els estiuejants que aquell any van impulsar el Club

fou substituït pel seu fill, Pau Aviñó Lleó. Va ser també un dels cofundadors del Cor l'Espiga i de la Cooperativa de L'Aliança i jutge de pau. Al juliol moria Josep Estalella Mestres, conegut per *Jepet Baró*. Va ser un altre dels cofundadors del Cor l'Espiga, presidí el Círcol Cubellenc, la Cooperativa La Salvadora i la Germandat de Sant Sebastià, i va ser regidor.

La platja, a finals de la dècada (AAP).

Tant Aviñó com Estalella tenen un carrer dedicat des de 2001. I al desembre era Josep Adrià Guansé el que deixava aquest món. Amb el sobrenom de *Sev Paleta*, derivat de la seva professió, va ser un dels cubellencs més populars per la seva bonhomia i la seva peculiar idiosincràsia. El 22 de juliol de 1936, quan l'església va ser saquejada, va tenir una intervenció decisiva per salvar la vida de mossèn Jaume Rosell. Durant la Guerra Civil va ser regidor. Mentrestant, a nivell estatal, el franquisme tornava a ensenyar les urpes amb motiu del procés de Burgos, el consell de guerra contra 16 activistes bascos acusats de pertànyer a ETA, sis dels quals foren condemnats a mort. Es produïren moltes protestes arreu d'Europa, una vaga general a Euskadi i, fins i tot, una tancada

de 300 intel·lectuals a Montserrat. Finalment la sentència no es va complir per la pressió internacional. Arran del judici sorgí, a Catalunya, l'Assemblea Permanent d'Intel·lectuals, Professionals i Artistes Catalans, que tindria un paper destacat en la creació de l'Assemblea de Catalunya, el 1971. Un dels aspectes positius del govern estatal va ser la promulgació de la Ley General de Educación, que va comportar una notable modernització establint l'ensenyament obligatori fins als 14 anys amb l'EGB (Educació General Bàsica). Un cop acabada aquesta, els alumnes que volien seguir estudiant tenien dues alternatives, el BUP (Batxillerat) o la FP (Formació Professional). Ara bé, el gran escàndol de 1970 el va protagonitzar l'àrbitre

Guruceta quan en el Barça-R. Madrid de Copa disputat al Camp Nou, el 6 de juny, va xiular un penal inexistent contra l'equip blaugrana. L'enrenou que hi hagué a l'estadi fou majúscul i la injusta decisió de l'àrbitre va traspasar l'àmbit esportiu i va ser considerada pel barcelonisme com un abús més del centralisme i de la dictadura dominant contra Catalunya.

En l'àmbit internacional, al juny, Brasil s'adjudicava la Copa del Món de Mèxic practicant el millor futbol que mai s'havia vist fins aleshores, i al novembre Salvador Allende

Pelé, després de conquerir la Copa del Món de Mèxic.

Salvador Allende, el setembre de 1970, quan acabava de guanyar les eleccions.

Una foto de la platja, entre el Solimar i el Nàutic (AAP).

accedia a la presidència de Xile. Tres anys més tard moriria a causa d'un sagnant cop d'estat que va sumir el país en una terrible dictadura militar de setze anys de durada. També va ser el novembre que va morir una de les grans figures del segle i de la història de França: Charles de Gaulle. I uns mesos abans, a l'abril, els Beatles anunciaven la seva dissolució. És curiós que el trencament del grup amb més influència d'aquell decenni coincidís, pràcticament, amb el final de la dècada prodigiosa.

BIBLIOGRAFIA

- BLANCH i FALP, Marta; PUJOL i FAUQUER, Joan: *¡Fiesta de Chicos y Grandes! Les Festes Majors durant el franquisme (1939-1978)*. Ajuntament de Cubelles, 2004.
- CLOSA i GARCIA, Antoni; RIUS i SOLÉ, Jaume; VIDAL i URPI, Joan: *Un segle de futbol català (1900-2000)*. Federació Catalana de Futbol. Barcelona, 2001.
- CRUANYES, Josep; ORTIZ, Roser: *Història de Catalunya*. Editorial Teide, S.A. Barcelona, 1989.
- GARCIA-SOLER, Jordi: *La Nova Cançó*. Edicions 62. Barcelona, 1976.
- MARTÍNEZ, Xavier; VIDAL, Joan: *Els anys de la postguerra i l'auge turístic a Cubelles (1939-1970). De la repressió a l'especulació*. Ajuntament de Cubelles, 2009.
- MILLAN, Àurea; ESCAMILLA, David: *Els millors anys de la nostra vida: els 60*. L'Arca. Barcelona, 2008
- PINEDA, Antoni; VIDAL, Joan: *Història gràfica de Cubelles (1900-1970)*. Ajuntament de Cubelles, 1995.
- ROIG i PIERA, Joan: *Flors i punxes*. Ajuntament de Cubelles, 1984.
- SOBREQUÉS i Callicó, Jaume: *Història de Catalunya*. Editorial Base. Barcelona, 2007.
- SOLER, Toni: *Història de Catalunya (modèstia a part)*. Editorial Columna. Barcelona, 1998.
- VIDAL, Joan; PINEDA, Antoni: *Les caramelles de Cubelles (1900-1990). Un reflex de la vida local d'aquest segle*. Ajuntament de Cubelles, 1991.
- VIDAL, Joan; PINEDA, Antoni: *Carrers de Cubelles dedicats a cubellencs i personatges vinculats a la vila*. Ajuntament de Cubelles i Grup d'Es-

tudis Cubellencs *Amics del Castell*. Cubelles, 2012.

- VIDAL i URPI, Joan: *Breu cronologia de fets destacats del segle XX a Cubelles*. Dins el programa de la Festa Major de Cubelles de 2000.
- VIDAL i URPI, Joan: *100 anys de la Societat L'Aliança*. Ajuntament de Cubelles i Institut d'Estudis Penedesencs. Cubelles, 2014.

FONS DOCUMENTALS I AGRAÏMENTS

Arxiu Parroquial de Cubelles

- *La Veu de Santa Maria* (1959-60).
- *La Veu de Santa Maria de Cubelles* (1963-64).
- *Llibre de defuncions 1895-1966*.
- *Projecte de renovació de la rectoria* (1968).

Arxiu particular de Joan Vidal

- Programes de la Festa Major de Cubelles (1961-1970).

Prensa consultada

- *La Vanguardia*.
- *Villanueva y Geltrú*.

Pàgines web

- www.xtec.cat/~jcaste16/documents3/franquisme/
- <https://www.beatlesbible.com/gallery/1963-photos/>
- <http://www.hoyenlahistoria.com/efemerides/>
- <https://www.raco.cat/index.php/Erol/article/viewFile/295051/391094>

Fotografies

- Arxiu d'Antoni Pineda (AAP) / Fons Antoni Pineda (AMCUB).
- Fotos de diversa procedència la qual s'esmenta al peu de cadascuna d'elles excepte les que han sigut extretes d'Internet.

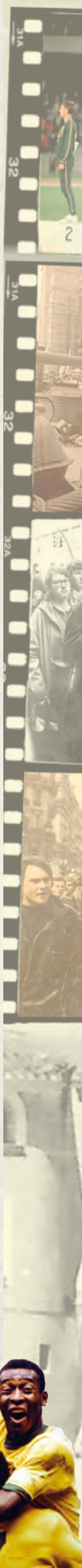
Portada

Muntatge de **Roger Montoliu** sobre una fotografia de l'Arxiu d'Antoni Pineda de principi dels seixanta. Montoliu ha fet un collage incloent-hi imatges característiques de la dècada. A baix a l'esquerra podem veure el Che Guevara i, més amunt, Pelé celebrant amb Jairzinho el primer gol de la final de la Copa del Món de Mèxic '70. A la dreta, a baix, John Fitzgerald Kennedy. Al campanar hi veiem Pau Casals i Joan XXIII. A la dreta del campanar, l'arribada de l'home a la Lluna. A baix de tot, un Volkswagen *Escarbat* decorat amb simbologia *hippy* i a sota del pont del campanar, el Beatles. Al centre de la portada hi ha una tira fotogràfica amb fets destacats de l'època: El *Black Power*, la Primavera de Praga, les protestes contra la guerra del Vietnam i el Maig del 68. El Seat 600 i l'home que està a prop seu formen part de la foto original. La foto de la contraportada correspon a una vista aèria del municipi a meitat de la dècada.

Agraïments

Isa Barja, Montse Camuñas, Francesc Capdet, Albert Cibiach, Salvador Estalella, Kikus Fort, Joan Freixas, Anna Granell, Josep M. Granell, Joan Imbernon, Lluïsa Ivern, Mossèn Joaquim Lluís, Xavier Martínez, Rita Melendo, Rafel Mestres, Lluïsa Morgades, Teresa Niubò, Alfons Pedro, Maria Pedro, Xavier Pons, Josep Sánchez Bosch, Carme Subías, Josep Vidal i Susi Vidal.

El nostre agraïment especial a **Roger Montoliu** per la confecció de la portada, a **Antoni Pineda** per cedir la major part de les fotos que il·lustren aquest treball i a **Lolo Garcia i Núria Jané** pel seu suport en diversos aspectes.

Agost 2019

Ajuntament de Cubelles

GEC

Amics del Castell